

Динаміка «холодної війни»: Берлінські кризи, війна в Кореї, Карибська криза, війни у В'єтнамі та Афганістані.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Що потрібно зрозуміти на уроці

Головна думка. Після 1945 р. світ швидко перейшов до біполярної системи, у якій головними центрами сили стали США та СРСР. Їхнє політичне, ідеологічне, економічне й військове суперництво отримало назву «холодна війна» і проявлялося не лише в гонці озброєнь, а й у кризах та локальних війнах у різних регіонах світу.

- пояснювати причини та ознаки «холодної війни»;
- характеризувати Берлінські кризи, Корейську, В'єтнамську й Афганську війни;
- пояснювати значення Карибської кризи;
- розуміти роль НАТО та Організації Варшавського договору;
- визначати, чому локальні конфлікти могли перерости у світову ядерну війну.

1. Що таке «холодна війна»

Після Другої світової війни багатопольярний світ змінився біполярним. Західний блок очолили США, а соціалістичний — СРСР. Їхня конфронтація не переросла у пряму велику війну між наддержавами, але включала пропаганду, боротьбу за сфери впливу, діяльність розвідок, економічне й технологічне суперництво, гонку звичайних і ракетно-ядерних озброєнь та участь у регіональних конфліктах.

Біполярний світ Система міжнародних відносин, у якій домінують два головні центри сили.

«Холодна війна» Глобальне протистояння західного і радянського блоків без прямої повномасштабної війни США та СРСР.

2. Від Фултона до військових блоків

5 березня 1946 р. Вінстон Черчилль виступив у Фултоні з промовою, що засвідчила різке погіршення відносин між Заходом і СРСР. У квітні 1949 р. було створено НАТО. У травні 1955 р. держави радянського блоку створили Організацію Варшавського договору. Відтоді суперництво набуло чітко вираженого блокового характеру.

05.03.1946

Фултонська промова В. Черчилля.

04.1949

Створення НАТО.

05.1955

Створення Організації Варшавського договору.

3. Перша Берлінська криза і війна в Кореї

У 1948–1949 рр. СРСР блокував транспортне сполучення із Західним Берліном. Західні держави організували «повітряний міст» і доставляли місту продовольство, паливо та інші вантажі. У 1950 р. північнокорейські війська перейшли 38-му паралель і вторглися до Південної Кореї. На боці Півдня діяли війська ООН, основу яких становили сили США; КНДР підтримали Китай і СРСР. Перемир'я 1953 р. закріпило існування двох корейських держав.

Подія	Суть	Наслідок
Берлінська криза 1948–1949	Блокада Західного Берліна СРСР	«Повітряний міст», зняття блокади
Корейська війна 1950–1953	Війна Півночі та Півдня із залученням великих держав	Перемир'я та збереження поділу Кореї

4. Друга Берлінська криза

У 1958–1963 рр. Берлін знову став центром протистояння США і СРСР. Масовий виїзд жителів НДР через Західний Берлін підривав престиж та економіку східнонімецького режиму. У ніч на 13 серпня 1961 р. було споруджено Берлінську стіну. 27 жовтня 1961 р. біля КПП «Чарлі» радянські й американські танки опинилися навпроти один одного, але сторони відступили від прямого зіткнення. Берлінська стіна стала одним із головних символів поділеної Європи.

5. Карибська криза 1962 року

Після Кубинської революції Фідель Кастро зблизився із СРСР. Радянське керівництво таємно розмістило на Кубі ракети, здатні нести ядерні боеголовки. США виявили їх і 22 жовтня 1962 р. оголосили морську блокаду острова. З 22 до 28 жовтня світ перебував найближче до ядерної війни. У результаті таємних переговорів СРСР погодився вивезти ракети, а США — зняти блокаду та надати Кубі гарантії безпеки.

22–28.10.1962

Найгостріша фаза Карибської кризи.

28.10.1962

Досягнення політичного компромісу між США і СРСР.

6. Війна у В'єтнамі

Після Женевської конференції 1954 р. В'єтнаму був тимчасово поділений на комуністичну північ і антикомуністичний південь. Північ підтримували СРСР і КНР, Південь — США та їхні союзники. З 1964 р. американська участь у війні різко посилилася. Антивоєнні настрої у США та великі втрати сприяли переходу до переговорів. У 1973 р. американські війська були виведені, а 30 квітня 1975 р. війська Північного В'єтнаму захопили Сайгон.

7. Війна СРСР в Афганістані

Наприкінці 1979 р. радянське керівництво ввело війська до Афганістану, прагнучи втримати там прорадянський режим. Радянські війська зіткнулися з партизанською війною моджахедів, яких підтримували країни Заходу та інші держави. Війна сприяла міжнародній ізоляції СРСР і виснажувала його економіку. Виведення радянських військ почалося 15 травня 1988 р. і завершилося 15 лютого 1989 р.

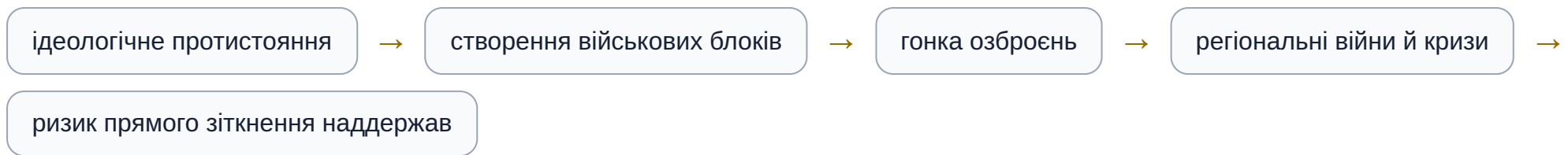
1979–1989

Радянська війна в Афганістані.

15.02.1989

Завершення виведення радянських військ.

8. Логіка ескалації «холодної війни»

Найнебезпечнішою рисою протистояння була можливість того, що локальна криза переросте у ядерний конфлікт. Особливо виразно це продемонструвала Карибська криза 1962 р.

9. Ключові дати

Дата	Подія
1948–1949	Перша Берлінська криза
1950–1953	Корейська війна
1961	Спорудження Берлінської стіни
1962	Карибська криза
1955–1975	В'єтнамська війна
1979–1989	Війна СРСР в Афганістані

Підсумок уроку

«Холодна війна» перетворила міжнародні відносини другої половини ХХ ст. на постійне суперництво двох блоків. Прямої війни між США та СРСР вдалося уникнути, однак мільйони людей стали жертвами регіональних конфліктів, а людство неодноразово опинялося під загрозою ядерної катастрофи.